

KUNNAN TALOUSARVION INVESTOINTIOSA

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot. Investointimenona budjetoidaan pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot sekä toimialasijoitukset osakkeiden ja -osuuksien hankintamenoihin.

Investointiosassa yhdistellään budjettirahoitteisten tehtävien ja liikelaitoksia lukuun ottamatta muiden kohderahoitteisten tehtävien investointiosat.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille ja hankkeille. Hankeryhmät ovat pienet talonrakennushankkeet, muut investoinnit ja irtaimisto. Yli 300 000 euron arvoiset suuret hankkeet ovat yksittäisiä sitovia hankkeita.

Jos investointeja on rahoitettu esimerkiksi leasingilla tai elinkaarimallilla, vuokratuloja ei merkitä investointiosaan vaan käyttötalouteen. Talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet, jolloin ko. hankkeet kuvataan tekstiosassa ja arvioidaan kokonaisvastuut, joihin kunta sitoutuu.

MITÄ OVAT INVESTOINNIT?

Investoinneilla sidotaan taloudellisia voimavaroja pitkäaikaisesti tiettyyn kohteeseen. Investoinnilla tarkoitetaan kirjanpidollisessa mielessä hankintaa, jota voidaan hyödyntää palvelutoiminnassa tai joka tuottaa tuloa useampana vuotena. Investointeja ovat taseen pysyvien vastaavien erään kuuluvat aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset, joiden taloudellinen pitoaika on useita tilikaudia.

Investointi voi olla maa-alueen, rakennuksen, koneiden ja laitteiden hankinta tai niiden perusparantaminen. Investointi voi olla myös muu pitkävaikutteinen meno kuten tietojärjestelmän tai osakkeiden hankinta tai osallistuminen toisen yhteisön investoinnin rahoittamiseen, silloin kun osallistumisesta on hyötyä myös kunnan toiminnassa.

Investointisuunnitelmassa ja talousarvion investointiosassa **investoinniksi ei katsota kiinteistöjen ylläpito- ja vuosikorjauksia sekä mahdollisia vahinkojen korjauksia**, koska ne eivät ole kirjanpito-ohjeiden mukaisesti investointimenoja eikä niitä siten koske investointisuunnitelmaa koskeva sääntely. Nämä esitetään talousarvion käyttötalousosassa ja kirjataan taseen sijasta ainoastaan tuloslaskelmaan.

Investoinnin ja ylläpito- sekä vuosikorjauksen määrittely riippuu siitä, korjataanko alkuperäiseen tasoon vai parantuuko taso. Korjaustyöllä tarkoitetaan työtä, jolla palautetaan tai varmistetaan rakennuksen tai sen koneen tai laitteen kunto ilman, että rakennuksen käyttöarvo kasvaa verrattuna siihen, millaisena se oli alkujaan. Hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskyvyn voidaan katsoa kasvaneen, jos korjaus johtaa hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja hyödykkeen tuotantokapasiteetin kasvuun, suoritteiden laadun merkittävään parantumiseen tai tuotantoprosessin kustannusten merkittävään vähentymiseen. Esimerkiksi rakennuksen ilmastointilaitteen tai hissin uusiminen samaan tasoon kuin aiemmin ei ole perusparantamista (=ei ole investointi). Jos rakennukseen, jossa ei ole aikaisemmin ollut ilmastointijärjestelmää tai hissiä rakennetaan tällainen, kysymys on perusparantamisesta (= investointi).

Vähäarvoisten (alle 10.000 euroa) aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot huomioidaan kirjanpidossa kokonaisuudessaan käyttöönottotilikauden kuluksi, vaikka niiden odotetaan tuottavan tuloa useamman tilikauden aikana. Investointiosan sitovuustaso on talousarviossa määritelty hankeryhmä tai erikseen määritetyt hankkeet (kärkihankkeet).

Investointiehdotukset tehdään tekniselle lautakunnalle, joiden pohjalta tekninen lautakunta tekee esityksensä kunnanhallitukselle ja tämä puolestaan kunnanvaltuustolle. Investointiehdotuksen tulee sisältää perustelut, tavoitteiden asettamisen investoinnille sekä kustannusarvion. Talousarvioon hyväksyttävien vuosittaisten investointien kokonaissumma tulee vastaamaan enintään suunnitelmapoistojen määrää (noin 1,5 milj. euroa).

Perusparannus vai vuosikorjaus?

- **Perusparannusmenot ovat erotettava korjausmenoista, jotka vähennetään vuosikuluina.** Joskus rajanveto perusparannusmenon ja korjausmenon välillä on tulkinnanvarainen.
- Esimerkiksi hometalon sisäilmatutkimuksien aktivointia on pohdittu kunnissa.
- Parantaako tutkimustyö itsessään talon palvelutuotantokykyä?
 - Lähtökohtaisesti vasta peruskorjaus parantaa ja täyttäisi näin ollen aktivointikriteerit. Esimerkiksi KPL:n ja KILA:n kanta tutkimusmenojen aktivointiin on yksiselitteisesti kielteinen.
- Yleisesti vaihtoehtojen selvitykset ja tutkimukset esim. korjaustarpeista eivät täytä aktivointikriteerejä.

Investointimenot eivät ole:

1. Menot, jotka ovat luonteeltaan lyhytvaikutteisia tai rinnastetaan niihin
 - Erilaiset pakolliset ympäristövelvoitteiden aiheuttamat menot esim. kaatopaikkojen maisemointi
 - Vahinkojen korjaaminen
 - Tarpeen mukaan toteutettavat korjaustyöt, jotka ylläpitävät käyttömahdollisuuksia
 - Purkamismenot
2. Hyödykkeen käyttöaikaan kohdistuvat menot
 - Laitteen tai ohjelmiston käyttöönottokoulutus
 - Kuluvat tarvikkeet ja varaosat
3. Investointia edeltävät selvitykset
 - Investointivaihtoehtojen, toteutustapojen tai sijoituspaikkojen kartoittaminen
 - Kuntokartoitukset, sisäilmatutkimukset jne.
4. Investoinnin toteutusaikana syntyvät muut menot
 - Väistötilojen menot, ylimääräiset kuljetusmenot jne.
5. Menot, jotka eivät kelpaa hankintamenoksi
 - Yleishallinnon menot (osa ns. yleiskustannuksista), myös vahingonkorvauksen hakemisen menot, jos puutteita tai ongelmia aikataulussa
 - Rahoitusmenot
6. Erät, jotka ovat luonteeltaan muita Liiketapahtumia
 - Palautettavat liittymismaksut saamisia
 - Hyödykkeen rakentaminen myytäväksi vaihto-omaisuutta

Myöskään investointimenot eivät ole:

- Koulutusmenot
- Rakennuksen purkamismenot
- Kaatopaikan jälkihoitoon liittyvät menot
- Palautettavat liittymismaksut (saaminen)
- Toiselle yhteisölle rakennettavat hyödykkeet (vaihto-omaisuutta)
- Vaihtoehtojen tai tilanteen tutkimuksista ja selvityksistä aiheutuvat menot
- Asianajokulut urakkaan/hankintaan liittyvässä vahingonkorvausasiassa
- Olennaiset sisäiset katteet
- Vähäiset hankinnat (pienhankintaraja)
- Pienet (vuosi-) korjaukset

Sen sijaan investointimenoja voivat olla:

- Purkamismenot ja puhdistusmenot silloin, kun ne syntyvät maa-alueen hankinnan yhteydessä ja ovat tarpeen maa-alueen käyttökelpoiseksi saattamiseksi
- Suunnittelumenot, kun kohde on tiedossa (jos kohde ei toteudu, kirjataan kertaluonteisena poistona tulokseen)
- Sijoitukset säätöihin, jos säätö toiminta palvelee kunnan toimintaa (muu pitkävaikutteinen meno)
- Toisten (julkis) yhteisöjen investointeihin osallistuminen (muu pitkävaikutteinen meno)
- Ostolasku varsinaisesta hyödykkeestä
- Kuljetukset ja rahat
- Asennus
- Rakennuksen purkamismenot osana uuden hankittavan tontin hankintamenoa
- Tavanomaista suuremmat rahoitusosuudet muiden yhteisöjen pysyvien vastaavien hankintamenoihin voidaan aktivoida muihin pitkävaikutteisiin menoihin silloin, kun siitä on kunnan palvelutoiminnan tai kuntalaisten kannalta hyötyä usean tilikauden ajan
- Ei-palautettava liittymismaksu (maa- ja vesialueet tai kiinteistöjen vuokraoikeudet)
- Sijoitukset omistettavaan yhteisöön (osakeyhtiö, kuntayhtymä jne. – ei säätö tai yhdistys)
- Myös ensikertainen kalustaminen tai perusparannus

Rakennusinvestoinnin yhteydessä ns. ensikertaisena kalustamisena kaikki irtaimet kalustot ja koneet aktivoidaan, vaikka yksittäisten laitteiden arvo olisi alle 10 000 euroa. Myös jos hyödyke koostuu useasta eri komponentista, joiden yhteenlaskettu hankintameno ylittää 10 000 euroa, se merkitään pysyviin vastaaviin ja kirjataan normaalisti poistoina vaikutusaikanaan kuluiksi.

Muut huomioitavat asiat:

Rahoitusosuuksien käsittely

- Pysyvien vastaavien hyödykkeen hankintaan saatu investointiavustus tai muu rahoitusosuus kirjataan hankintamenon vähennykseksi:
 - Edellytyksenä on, että antaja on kohdistanut sen tiettyyn hankintamenoon. Muu rahoitusosuus on tulkittava lähtökohtaisesti suppeasti joko kunnan saamaksi avustukseksi tai tueksi investointimenoon taikka kuntien yhteistoimintaan liittyväksi maksuosuudeksi investointiin, jonka tarkoituksena on yleishyödyllisen palveluvelvoitteen täyttäminen.
 - Yksityisten yhteisöjen tai henkilöiden kunnalle suorittamat korvaukset kunnan tuottamista palveluista tai muista hyödykkeistä ovat lähtökohtaisesti myynti- tai maksutuloina.
 - Poikkeuksena lahjoitukset ja testamentit.
 - Rahoitusosuus jakotetaan menojen syntyminen mukaan esim. rakennuksen rakentamisajalle, vaikka rahoitusosuus maksettaisiin jälkikäteen.

Poistoajat

- Hyödykkeen taloudellinen pitoaika riippuu hyödykkeeseen liittyvistä tulonodotuksista tai palvelutuotantokyvystä.
- Taloudellisella pitoajalla tarkoitetaan sitä aikaa, jona pysyvän vastaavan hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kirjanpitovelvollista tuloa tuottamalla (tai palvelemalla kuntalaisia)
- Hyödykkeen taloudellinen pitoaika on yleensä lyhyempi kuin sen tekninen pitoaika, joka riippuu hyödykkeen teknisestä käyttökelpoisuudesta kirjanpitovelvollisen harjoittamassa toiminnassa.
- Pysyvien vastaavien hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja myös poistoajan määrittely tulee tehdä kirjanpitovelvollisen yksilölliset olosuhteet huomioon ottaen.
- Poistoaika määritellään siten, että se vastaa kirjanpitovelvollisen omaa suunnitelmaa ja odotusta taloudelliseksi pitoajaksi.

Poistoaikojen muutokset

- Jos aktivoituun hyödykkeeseen liittyvät tulonodotukset muuttuvat olennaisesti, voidaan hyödykkeen poistosuunnitelmaa joutua muuttamaan

INVESTOINTIEN MÄÄRITTELY – talousarvion laatimisohjeen liite 16.6.2025

- Poistosuunnitelmaa voidaan joutua muuttamaan myös sen takia, että suunnitelma todetaan virheelliseksi (liian optimistinen/pessimistinen)
- Aikaisempien tilikausien poistoja ja kertynyttä poistoeroa ei oikaista
- Muutoksesta ilmoitetaan liitetiedoissa
- Valtuusto hyväksyy aina poistosuunnitelman muutoksen